

לקט אמרות
 חז"ל, רעיונות,
 עובדות והנהגות
 מגדולי ישראל,
 על מדות טובות
 שצביאות
 לאהבת הזולת,
 הנלמדות
 מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 © אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
 בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
 רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש יח אלול תשע"א שבת - ירושלים 6:09 תל-אביב 6:24 חיפה 6:15 מוצ"ש - ירושלים 7:20 תל-אביב 7:22 חיפה 7:21 ר"ת 7:59

פרשת כי תבוא

מניעת מכשול מרעהו

לא להכשיל זולתו בעבירה או בעצה שאינה הוגנת!

נלמד מהפסוק: "ארור משגה עור בדרך" (פרק כז"ח)

ו**כתב רש"י**: משגה עור - הסומא בדבר ומשיאו עצה רעה. עכ"ל. כיוצא בזה דרשו חז"ל בתו"כ על הפסוק "זלפני עור לא תתן מכשול" מהו לפני עור - לפני סומא בדבר, היה נוטל ממך עצה אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו. וכתב רבינו יונה ז"ל (בספרו שערי תשובה שער ג' נג, נד): עוד הוזהרנו מן המקרא הזה להשיא עצה הוגנת לאשר יועץ מבני עמנו, ולא להכשילו בעצה נבערה ולא ייעץ את חברו לפי דרכו וכו'.

נשאל גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין שליט"א (בשו"ת משנה הלכות חלק יב סימן רעח) על אדם שבא לחברו לברר בענין הצעת שידוך וחפץ לדעת על מעלותיו וחסרונותיו של המדובר, האם מותר לגלות החסרונות או שיש בכך משום לשון הרע וכיו"ב?

והנה אמרו בגמרא (כתובות יז). כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים: כלה נאה וחסודה ושאלו בית שמאי לבית הלל: אם יש בה חסרון כגון חיגרת היאך יאמר שקר? והשיבו בית הלל: הרי ודאי מי שלקח מקח רע בשוק ישבחנו בעיני הלוקח ולא יגננו.

ולכאורה טענת בית שמאי נכונה, היאך יאמר שקר? ומה השיבו על זה בית הלל, הרי הם לא מדברים ממקח ומה ענין זה לדבר שקר? אלא הביאור בזה - כותב הגאב"ד - שבית הלל השיבו לבית שמאי שהן אמת אם עכשיו היה בא החתן ליטול עצה על בתולה [שהיא חיגרת] האם לישא אותה ודאי היה חיוב לומר את האמת, וכמו מי שבא ליטול עצת חברו האם לקנות חפץ פלוני וודאי שאם זה מקח רע חייב לומר לו זאת ולא להכשילו בעצה שאינה הוגנת.

וטעם הדבר, אף שבה מפיסיד למוכר, משום שמי שבא לשאול בעצתו מראה בכך שהוא סומך רק עליו ועל כן צריך להשיב מה שטוב לזה שבא להתייעץ עמו וסומך עליו. אבל אם הלך לקנות חפץ ולא שאל בעצתו ולאחר מעשה מראה לו החפץ ומכיר שהוא רע, בזה לא מועיל מאומה אם יגלה האמת אלא רק מצער.

מעתה, הוא הדין בנידון דידן: יש הבדל אם בא לברר מראש ולשאול בעצתו וסומך על תשובתו הנכונה, שאז אם זה הצעה רעה שרוב העולם מקפידים, או אף שרוב העולם אינו מקפיד, אלא השואל מקפיד על זה ושואל על דבר מסויים שמקפיד עליו, באופן זה וודאי שצריך לתת עצה הגונה לשואל ולומר לו את האמת. ולא להכשילו ח"ו בעצה רעה.

עצה הטובה לשואל...

אחד הרבנים באנגליה הגיע אל הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל כדי לברר ולשאול אותו אודות מעלותיו של בחור ישיבה שרבי מיכל יהודה מכירו היטב. שיבח רבי מיכל יהודה את הבחור והיללו כבחור השלם והמצויין הן בתורה, הן ביראת שמים והן במדות טובות. לאחר ששמע הרב מאנגליה את כל מעלותיו של הבחור, גילה לרבי מיכל יהודה כי הבחור הזה מוצע כשידוך עבור בתו, וביקש את ברכתו לשידוך.

כאשר שמע רבי מיכל יהודה כי ההצעה עבור בתו של הרב הנ"ל, שלל את ההצעה באומרו: נכון שהבחור הוא מצוין וכליל המעלות, אבל אביו של הבחור הוא אדם חולה לב, ואף על פי שזו אינה סיבה לשלילה, אבל יש כאן מניעה מצד אחר, כי אשתו מטפלת בו בנאמנות ובמסירות גדולה ומופלגה, והיות ובתך תצטרך לעזוב את בית הוריה שבאנגליה ולקבוע מקום מגוריה כאן בארץ ישראל, והיא הרי תצטרך "אמא" שתריעף עליה חום ואהבה, וזה לא יוכל להתבצע כשהיא תהיה עסוקה כל היום, ובצדק, עם בעלה, ואין מגיע לבתך שידוך כזה.

רואים ממעשה זה כי כשגדולי ישראל נתנו עצה לשואלים, חשו אחריות כבדה ולא נתנו עצתם כלאחר יד, וכפי שסיפר רבי מיכל יהודה עצמו:

פעם נכנס אדם אל החזן איש לשאול עצה בעניני מסחר. ענה לו החזן איש תשובה. ואולם כשאחז הלה כבר בידית הדלת והתכוון לצאת מן הבית, קרא לו שוב החזן איש והדיע לו שחוזר בו מהתשובה שנתן...

הנה כי כן, גם לאחר שענה החזן"א את תשובתו, בכל זאת עדיין חשב על כך האם העיצה נכונה וראויה, או שעדיין יש מקום להתספק, דבר שבדרך כלל לא מצוי, כי בנוהג שבעולם לאחר שעונים, לא חושבים יותר...

עפ"י דרכי החיים

להכיר ולהעריך הטובה שמקבל ממטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק בפרשת ביכורים: "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו" (פרק כ"ג)

וכתב רש"י (מהספרי): ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה. ובהמשך נאמר: "וענית ואמרת לפני ה' אלוך ארמי אובד אבי וירד מצרימה..." (כה"ה). וכתב רש"י: מזכיר חסד המקום ארמי אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל כשרדף אחר יעקב... ומפרש החינוך (מצוה תר"ו): "ועל כן בהטיב לו השי"ת ובברכתו אותו ואת אדמתו לעשות פירות וזכה להביאם לבית אלוךינו ראוי לו לעורר לבנו בדברי פיו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם, ויספר חסדו יתברך עלינו ועל כל ישראל דרך כלל, ועל כן מתחיל בענין יעקב שחלצו הא"ל מיד לבן וענין עבודת המצריים בנו והצלילנו ב"ה מידם. ואחר השבח מבקש מלפניו להתמיד הברכה עליו..."

יסוד עבודת האדם את בוראו, מושטת, כידוע, על הכרת הטוב. מתוך שמכיר בכל הניסים והנפלאות שנעשו לעם ישראל בכלל, ומתוך שמכיר בכל החסדים והטובות שנעשו עמו ועם משפחו בפרט, מודה הוא על כל הטוב שקיבל, ומשעבד עצמו לעבודת הבורא שהטיב עמו.

ואמנם לשם כך צריך האדם להתבונן בכל הטובות, כדי שידע על מה, ועד כמה יש לו להודות, וכפי שכתב הרמח"ל ז"ל (בספרו **מסילת ישרים** פ"ח): "ואמנם מה שיכול להגביר ההתעוררות [לעבודת ה'] הוא ההסתכלות ברוב הטובות שהקב"ה עושה עם האדם בכל עת ובכל שעה. והנפלאות הגדולות שעשה עמו מעת הלידה עד היום האחרון, כי כל מה שירבה להסתכל ולהתבונן בדברים אלה, הנה ירבה להכיר לעצמו חובה רבה אל הא"ל המטיב לו, ויהיו אלה אמצעים לשלא יתעצל ויתרפה מעבודתו..."

מהי מעלתו המיוחדת של "הסומך גאולה לתפלה"?

אמרו חז"ל (ברכות ד:): איזהו בן העולם הבא, זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית. ופירש רש"י: וכל שכן בשחרית דעיקר גאולת מצרים בשחרית הוה... ואמרין בירושלמי (ברכות פ"א ה"א) מי שאינו סומך גאולה לתפלה למה הוא דומה? לאוהבו של מלך שבא ודפק על פתחו של מלך, יצא המלך ומצאו שהפליג, אף הוא הפליג, אלא יהיה אדם מקרב להקב"ה אליו ומרצהו בתשבחות וקילוסין של יציאת מצרים, והוא מתקרב אליו, ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו. עכ"ל.

ויש להבין: מהי המעלה המיוחדת שיש לזה סומך גאולה לתפלה עד כדי שאפשר לקבוע עליו בוודאות שהוא בן עולם הבא? אם חז"ל מתכוונים על עצם האמירה כפשוטה, קשה: מה מיוחד בזה יותר משאר תפלות וברכות שעליהם לא אומרים כן?

זאת ועוד: הגמרא (תענית כב.) מספרת על רבי ברוקא ששאל את אליהו הנביא [כשפגשו בשוק של יהודים] האם יש כאן מי שהוא בן עולם הבא? והשיב בשלילה. ובנתיים הגיע, יהודי שלא הטיל ציצית בבגדו, ונעל מנעלים באופן שלא כמנהג היהודים, והצביע אליו שהוא בן עולם הבא, וכששאל רבי ברוקא את אותו האיש מפני מה זכה להיות בן עולם הבא, השיב, מפני שעושה הפרדה בין גברים ונשים [בתפקידו כשומר בית הסוהר]. כיוצא בזה הצביע אליהו על עוד שני אנשים, שהופיעו בשוק, שגם הם בני עולם הבא מפני שמשמחים אנשים עצובים.

מוכה, איפוא, מכאן, שלא דבר פשוט הוא כלל לזכות להיות בן עולם הבא ונדרשים לכך מעשים יוצאי דופן במעלתם. ותמוה: וכי יעלה על הדעת שאנשים אלו ושאר היהודים שהיו אז בשוק, לא התפללו ושחרית וממילא לא סמכו גאולה לתפלה? מסתבר שאכן התפללו. ומדוע זה לא הספיק להם כדי להיות בני עולם הבא?!

עוד יש לתמוה במה שמצינו אצל חזקיהו המלך (ברכות י:), כאשר התפלל מקירות ליבו וביקש רחמים מהקב"ה שירפא אותו מחוליו, אמר בתוך תפלתו: "זכור נא את אשר התהלכתי לפניך באמת והטוב בעיניך עשיתי" (ישעיה לח). ושואלת הגמרא: מאי "והטוב בעיניך עשיתי"? ומתרת: שסמך גאולה לתפלה.

ופליאה גדולה היא: היתכן שחזקיהו לא מצא אצלו שום מעשה טוב יותר, זולת זה שסמך גאולה לתפלה? והרי ידוע המעשה הכביר שעשה כאשר נעץ חרב בפתח בית המדרש - בשעה שסנחריב וצבאו צרו על ירושלים לכבושה - והכריז: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו. כפי שמסופר בגמרא (סנהדרין צד:), והקים עולה של תורה מן ועד באר שבע, עד שקראו חז"ל על דורו "היא תתהלל" יותר מאשר דורו של משה ושל יהושע (סנהדרין כ.) [ובזה ניצל העם - מאוחר יותר - מיד אויב], ומה מעלה יתירה מזו ישנה בכך שסמך גאולה לתפלה, דבר שלכאורה כל יהודי פשוט וטוב מקיים?!

איזוהי תפילה הראויה להתקבל ולהענות?

אלא מוכרחים לומר, שכאשר תיקנו חז"ל לסמוך גאולה לתפלה, לא היתה כוונתם רק על האמירה גרידא, אלא שיאמרו מתוך התבוננות והפנמה שהקב"ה בלבד הוא זה שמגן עלינו ועוזר לנו. הוא זה שמושיע ומציל אותנו בכל דור ודור, כפי שהושיע את אבותינו, אברהם, יצחק ויעקב וכפי שגאלנו ממצרים, ובלעדיו אין לנו מי שיגן, יושיע ויעזור בכל הנצרך לנו.

אם יגש אדם לתפלה - עבודת הלב, רק מתוך אמונה, הכרה וידיעה כזו ש"אמת מלכינו אפס זולתו" ומתוך הכרה בכל הטובות שעשה עמו השי"ת, וכי הוא עצמו אין לו מכוחו כלום, ואין לו על מי להשליך יתרו ויבוי לתלות מבטחנו אלא בהקב"ה בלבד - מסר שמתבטא היטב בברכת

"אני זוכר ומודה לה'..."

מדת הכרת הטוב היתה טבועה בהגאון **רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער** זצ"ל באופן נפלא מאד. אל אחד שהיה לו יד בעלייתו לארץ ישראל, היתה לו קביעות לנסוע אליו בכל ערב ראש השנה להכיר לו טובה...

פעם עורר את אחד מנכדיו להכרת הטוב כשהוא אומר לו: "אתה זוכר כאשר כאבו עיניך ונזקקת לטיפול, וה' עזר... אתה זוכר זאת, או שמא שכחת... אני, עבר עלי הרבה. הרבה יסורים פקדו אותי, הרבה חוליים - לא כולם יודעים - אודותם, חשתי אותם לבדי. נרפאתי - ולא שכחת... אני זוכר ומודה לה'..."

תולדות יעקב

ישועה מכח "הכרת הטוב"...

סיפר הגה"צ **רבי דן סגל שליט"א**: פעם, כאשר ביקר הגה"צ רבי חיים ברים בלייקווד, תיכנן לחזור בשעות הלילה מאוחרות לסקווירא אך לא מצא מי שיסיעו נסיעה כזו שהייתה בת שעתיים. הציע עצמו אחד מתושבי לייקווד להסיעו לסקווירא. בתחילה סירב, אולם הלה עמד על דעתו שרצונו בכך. הסכים ונסע עמו לסקווירא. מאז היה רבי חיים - מתוך הכרת הטוב - מתקשר אליו מידי ערב ראש השנה, בכל שנה, במשך יותר מעשרים שנה, כדי לברכו ולהתברך ב"שנה טובה".

באחת השנים בערב יום הכיפורים, כאשר שהה רבי חיים בבית המדרש בסקווירא, הרגיש חולשה נוראה אחרי שצם עשרה ימים, כדרכו לצום בכל עשרת ימי תשובה. עבר לפניו אברך אחד חשוך בנים ל"ע, קרא לו רבי חיים וביקשו שיביא לו מעט מים חמים כדי שישתה ותחיה נפשו.

רץ האברך כהרף עין והביא לו מים חיים כבקשתו, לאחר ששתה והוטב לו קצת, פנה אל האברך מטיבו ואמר לו: "בזאת השנה הנך נושע! האברך בהתרגשותו רץ אל בנו של רבי חיים וסיפר לו מה שאמר לו אביו. שאל הבן את אביו לפרש ההבטחה המפורשת, ענה לו רבי חיים:

"**היות** והאברך הזה החיה אותי ממש, הנני אסיר תודה לו וכולי מלא הכרת הטוב אליו, ובהכרח שיוושע בזאת השנה"... ואכן לתקופת השנה נושע האברך. במשך השנה עד שנושע לא נח רבי חיים ולא שקט, והרבה עבור האברך בתפלות שיוושע.

שנות חיים

"רצינו רק להביע תודה אישית..."

הגרא"א דסלר זצ"ל היה מרבה להודות עבור החסד הפעוט ביותר שגמלו עמו. כאילו הצילהו ממות לחיים. פעם אחת, כשזמן דהו קיבל ממנו שפע תודות, התבייש הלה וניסה להפסיקו, אמר לו הרב דסלר בכעין תרעומת: "וכי גם את המעט תודה שיכולני להודות, אתה מבקש למנוע ממני? הרי תעשה אותי בעל חוב ועתידי אני ליתן את הדין על כך".

וסיפר בנו רבי נחום זצ"ל: "כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה, נמלטתי מליטא בנס והגעתי לאמריקה. שם התייחס אלי באופן אבהי הגאון **רבי אליעזר סילבר זצ"ל** (גאב"ד סינסינטי) והשתדל לסעדני בעת המצוקה. סיפרתי על כך לאבא. והנה בהזדמנות הראשונה כשביקר אבא בארה"ב, לקחני עמו ונסענו ברכבת יותר מיממה שלימה לעירו של רבי אליעזר סילבר. שמה הלכנו להקביל את פניו ולהודות לו עבור היחס החם".

אחרי שעה ארוכה שישבנו אצלו, שאל רבי אליעזר, מה הביא אותנו אליו, היש צורך לעזור לנו במשהו? כשהסביר לו אבא כי אין לו שום בקשה, וכל תכלית בואו רק להביע תודה אישית על שהיטה חסדו אלי בעת צרה, השתומם רבי אליעזר ואמר, כי נבצר ממנו לתפוס בשכל, איך אדם מטלטל את עצמו הרבה מאות קילומטר רק כדי להביע תודה..."

מרבצי תורה ומוסר

הגאולה, זו של שחרית וגם של ערבית - אראז כל ברכת השבח וההודיה ובקשת צרכי שבתפלת שמונה עשרה יקבלו אצלו מימד אחר, והוא עצמו יהיה מצוי בדרגה אחרת לגמרי. תפלה כזו, כוחה רב, וראויה היא להענות. לכן כה חיוני לסמוך - באופן זה - גאולה לתפלה. ולזה כיון רש"י בדבריו מהירור - שלמי שהבאנו לעיל.

מעשה יובן שאכן מדריגה מיוחדת כזו של עבודת להשי"ת - שמשגי אדם מתוך אמירה נכונה של ברכת הגאולה - מזכה אותנו להיות בן עולם הבא, ולכן אין זה פשוט וקל לכל אדם. לכן לא מצא אליהו הנביא בשוק מי שראוי להיות בן עולם הבא מחמת שסמך גאולה לתפלה, באופן הנכון שנתכוונו לו חז"ל, אלא אותם יחידים שזכו לכך מסיבות אחרות.

לאור האמור, נבין היטב מדוע הזכיר חזקיהו בתפלתו דוקא את מעלתו זו - שסמך גאולה לתפלה - יותר מכל דבר אחר, כי מלבד ממה שמעלה זו היא נשגבה ביותר וחיונית ביותר כהקדמה לתפלה מושלמת, הראויה להתקבל, כאמור. הרי יש בה גם כדי להיות תיקון ותשובת-המשקל כנגד התביעה שהיתה על חזקיהו = "בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד", כמבואר בגמרא (ברכות י.) עיי"ש. ואכהמ"ק].

החזקת תורה וחיזוק הדת

לתמוך ולסייע בגוף ובממון, לחיזוק התורה וקיום מצוותיה בעולם !

נלמד מהפסוק: "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם" (פרק כז"ב)

ואמרו חז"ל בגמרא שלכל אלו ה"ארורים" קדמה הברכה: "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת" ואחר כך אמרו: "ארור אשר לא יקים" (סוטה לז): ואמרו חז"ל בירושלמי (סוטה פ"ז ה"ד): אפילו למד ולימד, שמר ועשה, והיה סיפק בידו להחזיק [לומדי תורה] ולא החזיק, הרי זה בכלל "ארור". לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היה סיפק בידו להחזיק, והחזיק הרי זה בכלל "ברוך".

החפץ חיים (במאמר על מחזיקי התורה) מוכיח שהמחזיק בלומדי התורה משתכר אף יותר מהלומד עצמו! שכן באמת אותו אדם פשוט שמחזיק בידו לומדי התורה, כאשר יתבונן בתמורה שמקבל עבור מה שמחזיק בידו לומדי התורה, יתברר לו שנתינתו כאין ביחס לשכר שמקבל על זה, כי הלא אמרו חז"ל "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה". והאדם במעט כסף שמחזיק את התורה, זוכה בחלקו לעולם הבא, והלומד עבור מעט הכסף שמקבל מהמחזיק, נותן לו עבור זה חלק מהעולם הבא, שכל חפצי העולם הזה לא ישוו. נמצא, איפוא, שהמחזיק משתכר יותר מהלומד עצמו.

במכתב ששלח פעם החפץ חיים ליהודי אמריקה (מכתבי הח"חקעח) כתב: "לפלא גדול לי אשר אינכם מחזיקים את עצמכם ואינכם שמים על לב שהנכם מאבדים בידים זכות גדולה שתגן עליכם ועל כלל ישראל".

ממכתב זה מוכח שעיקר דבריו של החפץ חיים הייתה בקשת טובה מהם שידאגו לעצמם ולטובתם, באשר תרומתם לשיבות תורתם בראש ובראשונה להם עצמם.

ומכיון שכך היה מבטו של הח"ח, לכן בעת שהגיע למקום שראה בו פרצות בדת, היה מניח את ענין איסוף הכספים לשיבה וניגש לטפל בפרצות הדת. כי לדעתו כיצד יוכל לזכותם בזכות החזקת תורה בשעה שמצב הדת איננו כראוי. הח"ח הביט על הכל כמטרה אחת להרבות כבוד שמים, וכשראה שכבוד שמים יהיה גדול יותר אם יצליח לחזק, למשל, את ענין השבת, אזי הניח את עניני ישיבתו ופעל לחזק את שמירת השבת או את שאר הדברים הדורשים תיקון.

כך נהג הח"ח בעצמו וכך דרש גם מהמשולחים שהלכו מטעם הישיבה. הוא דרש כי לא יתעסקו רק באסיפת כספים אלא ידברו ויפעלו לחזק את שאר עניני היהדות הדורשים חיזוק ותיקון (עפ"י **מכתבי הח"ח**).

בספר לב אליהו (שמות קצט) הביא הגה"צ **רבי אליהו לופיאן זצ"ל** ששמע מהח"ח ששאל: מדוע עושה הקב"ה שהישיבות יזדקקו למשולחים בכל קצוי הארץ, הלא מן הראוי היה כי הישיבות שעליהם העולם קיים יתפרנסו ברווח ולא יזדקקו למשולחים.

השיב לו הח"ח: הלא לתחיית המתים זוכים רק בזכותה של התורה, וא"כ מה יעשו אלו שאינם לומדים, במה יזכו לתחיית המתים כשאין להם חלק בתורה. לכן גרם הש"י שמצב הישיבות יהיה קשה עד שיוכרחו לשלוח להתרים לכל קצוי הארץ, ובכך מזכים ומשתפים את כלל ישראל בזכות התורה, ובנוסף לכך מתקנים את כל עניני הדת הדורשים תיקון.

"לא בממון כזה נקיים את הישיבה..."

יום אחד נכנס הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** אצל עשיר פלוני אשר לא הצטיין בשמירת המצוות. הוא הסביר לו את מטרת ביקורו: הימים ימי צנע בארץ ישראל אחרי המלחמה. הישיבה הספרדית המרכזית שרויה במצוקה, התלמידים סובלים ממחסור ויש להחיש להם עזרה.

נענה העשיר ואמר: "אתן לכבודו נדבה הגונה, סכום כסף גדול, אבל איני מאמין כלל בחשיבות לימוד התורה שהיא מטרת הישיבה, אך מוכן אני לתרום כדי לעזור לתלמידים המסכנים שלא יסבלו כל כך, שלא ירעבו... ליבי נכמר מרוב רחמנות עליהם..."

לשמע דברי העשיר סירב הגר"י צדקה לקחת ממנו את התרומה, למרות שהפיתוי והנסיון היה גדול. השתומם העשיר והתפלא: "מדוע יסרב כבודו לקחת? וכי אינו זקוק לתמיכה?"

השיבו הגר"י צדקה: "אני מסרב עקרונית, ולא אקח ממך אף פרוטה, מפני שהנך לקוי בהשקפתך. סבור אתה שאנו זקוקים לכסף בגלל שאנו עניים מסכנים ורעבים לחם. ולא היא. התלמידים יכולים בנקל למצוא מקורות מחיה. הם יכולים להשתלם ולהיות מדענים, רופאים, מהנדסים, וכיוצא באלו. אבל הם מוותרים ביודעין על כל הקריירה הצפויה להם. הם מקריבים את חייהם בגבורת נפש, הכל למען המפעל הקדוש של קיום העולם, ככתוב "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת". ואם אינך מאמין בסגולת לימוד התורה ושכסף החזקת לומדיה הנך שותף בקיום העולם, מה לנו ולתרומתך? לא בנדבה כזאת אנו חפצים ולא בממון כזה נקיים את הישיבה!"

העשיר נשאר בשלו, והגר"י צדקה עמד על דעתו ולא לקח ממנו אף פרוטה, כי אם פנה והלך לו.

מתוך מהדורה חדשה של "זאת ליהודה" העתיד לראות אור בקרוב

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

היהלום היקר !

הסבתא והסבא בכבודם ובעצמם שהגיעו והביעו את שמחתם. כולם נשמרו לרווחה וכמובן ביקשו שליחה שהאשימו אותי בחוסר אחריות, וממש באותה נשימה נזכרו כולם שאיך לא חשבו מיד שזה אצל בעלי, הלא הוא היה יודע כשכחן כל ימיו ואי אפשר היה לסמוך עליו. בעלי אולי קצת נעלב אבל השמחה על מצאיאת הטבעת איזנה אותו.

מרגע זה ואילך, עד היום הזה, הפכתי למלכה של המשפחה. כולם הבינו שטעו, ואני בן אדם אחראי שמעולם לא איבד דבר. אני הרגשתי בשמים ובעלי, גם אם קצת נפגע מהאשמה שהוטלה עליו הוא די שמח בשבילי. מאז, בכל מיני הזדמנויות, לא נמנעתי מלעקוץ על שככת הטבעת בפראק... זו בושה לספר זאת אך לצערי כך נהגתי. ואילו הוא כמעט ולא התלונן.

* * *

שבעה ילדים מקסימים נולדו לנו, כולם גדלו וידעו בעל פה את הסיפור על הטבעת שכולם חשבו שאימא איבדה בחוף הים ובסוף התברר שאבא המפוזר שכח בפראק שלו. כך חלפו להן 15 שנה עד אותו יום בו עלתה לי מחשבה להחליף את הטבעת בתכשיטים אחרים.

ניגשתי לחנות בו נרכשה הטבעת ואמרתי: "היא נקנתה אצלך ואני רוצה שתעריך לי אותה". המוכר בחן את הטבעת השמיע שריקת התפעלות ואמר "זה יהלום יפה ומקסים. הוא עולה המון כסף, יותר מששת אלפים דולר ולא איכפת לי להחליף אותו במה שתרצי, אבל רק סתם כך בשביל ההשכלה - היא לא נקנתה אצלי". נקבתי בשמה של הסבתא. הוא אישר שנהגה לרכוש אצלו "אבל תכשיט כזה בחיים לא מכרתי לה".

הגעתי הביתה ואיתרתי את התעודה של התכשיט. הסתבר שהטבעת באמת לא נקנתה אצל אותו הסוחר אלא בחנות מפורסמת ויוקרתית. המחיר אכן היה 5000 דולר והבנתי פרט נוסף שכנראה המחיר עלה מאז עם השנים. אבל אז, לפתע משך את עיני משהו שאולי הייתי מפספסת אותו.

המתנתי שבעלי יחזור. ליבי דפק כמו מכונה. הוא הגיע.

סיפרתי לו שחשבתי להחליף את הטבעת ושהלכתי לסוחר התכשיטים שסבתא הייתה רוכשת אצלו והוא אמר שהתכשיט שווה 6000 דולר.

"יופיי" אמר בעלי "הרווחנו!"

"כן" אמרתי "אבל הסוחר אמר שלא הוא מכר אותו. התכשיט נקנה במקום אחר".

"נו, יכול להיות", אמר בעלי.

"אתה אומר לי שיכול להיות שהסבתא קנתה דווקא את התכשיט שלי במקום אחר?"

"מה הבעיה?" הוא שואל.

דמעות החלו לזלוג מעיני. "הבעיה" אמרתי, שבמשך חמש עשרה שנה אני לא משערת איזה בעל נפלא וטוב לב יש לי, כזה שבכלל לא מגיע לי.

אני איבדתי את הטבעת ואתה הלכת בשקט, לא יודעת איך עשית את זה, לקחת הלוואות וקניית לי...טבעת חדשה. לא אל תתחמק, אמנם עשית את זה בצורה הכי אלגנטית וחלקה שניתן. מצאת את אותה הטבעת בדיוק, וגם באותו מחיר, אבל דבר אחד שכחת..."

"את ה...תאריך!"

וכאן הנחתי מול עיניו את המסמך עם תאריך הקנייה: י"ד אלול.

אולי אתה שכחת אבל אני עדיין זוכרת שהתחתנו ב...ט' סיון!

אחד הקוראים הנאמנים הפנה אותנו לסיפור מדהים אליו נחשף, אשר השבוע התמלא "יארצייט" להתרחשותו.

נישאנו לפני 15 שנה. לפני החתונה הגיעה הסבתא של החתן לתת לי מתנה. פתחתי אותה וגיליתי טבעת יהלום. לא הייתי צריכה להיות מומחית ביהלומים כדי להבין שמדובר כאן במתנה יקרה מאד. היה זה יהלום עיני-קיי. כמותו לא ראיתי מימי! הסתבר לי שהסבתא רוכשת לכל כלה במשפחה תכשיט יקר מאד.

אבל; הטבעת הייתה קצת גדולה עלי. במשך כל החתונה הידקתי אותה שוב ושוב. את שבת 'שבע ברכות' חגגנו בנתניה, ובצהרי היום יצאתי לטייל קצת בסמוך לים. במוצאי שבת הבחנתי לחרדתי שהטבעת נעלמה! בעלי רץ הביתה לחפש אותה. היכיתי במתח, כוססת ציפורניים. בעלי חוזר: "היא לא נמצאה".

בשלב זה, לא היה איש במשפחה, שלא ידע שאבדה הטבעת בשווי 5000 דולר. השוויגער עלתה לחדר שלנו. לבושתי ולחרפתי החלה יחד עם עוד כמה דודות נחמדות לחפש בכל המזוודות ולחטט בחפצים האישיים שלנו... אחרי חיפוש שארך שעה העזתי לספר שהטבעת הייתה קצת גדולה עלי וכמובן שמעתי מיד את הדודה אומרת "אז למה לא אמרת את זה בהתחלה?" בשחזור שעשינו עלה, כי קרוב לוודאי הטבעת נפלה בחוף הים, כך שלחפש אותה זה כמעט כמו לחפש יהלום בערימה של חול, וכמה שהיהלום גדול ככה גם החוף בנתניה.

קשה להצביע על הרגע שזה התחיל. מאז הפרצופים של כולם נראו לי חמוצים. בליבם חשבו איך נתתי לעצמי לאבד כזו טבעת. גם אם לא צעקו עלי זה היה רשום להם במודגש על הפנים. חזרנו אני ובעלי חפויי ראש הביתה. בעלי ניסה להתלוצץ ולפזר את האווירה הקשה אבל אני שחררתי את כל הכעס שחשתי כלפי עצמי. הוא התנצל והתנצל ולא עזר לו כלום. אני הייתי פגועה עד עמקי נשמתו גם מהכאב על אובדן הטבעת וגם על כך שהאשמה נפלה עלי.

במשפחה שלו, בכל פעם שנפגשנו זה ריחף באוויר. היו כל מיני דקירות קטנות שעשו את החיים שלי לבלתי נסבלים ממש. עברו עלי חדשים ארוכים ועצובים מאד. חשתי שלעולם לא אוכל להחזיר את הערכת המשפחה. קיבלתי "סטמפל", חותמת, שאני לא אחראית ואי אפשר לסמוך עלי. השיא היה בהזדמנות, כאשר קנינו איזה אגרטל יקר, ואחד האחים אמר לבעלי "עדיף שאתה תסחוב את זה, אתה יודע". הוא אמר את זה בפני כולם ואני התפרצתי כפי שלא התפרצתי מעודי. אמרתי שאני לא דורכת יותר בבית הזה ששופכים בו את דמי.

* * *

המפנה הגיע ארבעה חדשים לאחר מכן. אנחנו התחתנו יומיים לאחר חג השבועות, ובעלי הלך כמנהג בני הישיבה עם "פראק" בגד שנוהגים ללכת איתו רק בחגים. וכמובן בחתונה ובימי שבע הברכות.

ראש השנה מגיע. בעלי שולף את הפראק מהארון לובש אותו ושואל אותי אם זה עדיין מתאים לו, ואז הוא מתחיל לטפוח על הלב שלו. נבהלתי. חשבתי שקרה לו משהו. הוא שולח את היד לתוך הכיס של הפראק, ואז הוא מוצא שם משהו, את הטבעת שלי אלא מה. הסתכלנו בטבעת במשך כמה דקות בלי לומר מילה ואני זוכרת מה הוא אמר "אני בהלם. אני שמתי את זה כנראה בפראק שלי".

פרצתי בבכי. מהתרגשות ואולי מהמתח שפתאום נפרק לו ממני. הוא התקשר מיד לאימא שלו והודיע על מצאיאת הטבעת ואז החלה עלייה לרגל אלינו הביתה, ההורים שלו והאחים שלו שבחנו את הטבעת, ולבסוף